Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

8.9.2017

Viite Hallituksen esitys eduskunnalle toimeentuloturvan muutoksenhakulautakuntia koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 74/2017 vp); asiantuntijakuuleminen 8.9.2017

Asia **Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto**

Esityksessä esitetään muun muassa, että työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta yhdistettäisiin sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (1299/2006) nimike muutettaisiin laiksi sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta. Lain 3 §:ssä säädettäisiin lautakunnan jäsenten kelpoisuudesta ja nimittämisestä. Mainitun pykälän 3 momentin mukaan muihin kuin työttömyysturvaa käsitteleviin lautakunnan jaostoihin nimitettäisiin jäseniä, joilla on muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin työttömyysturvaa käsitteleviin jaostoihin nimitettävistä jäsenistä. Pykälän 4 momentti vastaisi tältä osin nykytilaa.

Lautakunnan ratkaisukokoonpanosta säädettäisiin 9 ja 9 a §:ssä. Pääsääntöisesti käytettävässä viisijäsenisessä lainopillisessa kokoonpanossa jaostoon kuuluisi muita kuin työttömyysturvaa koskevia asioita käsiteltäessä muutoksenhakijoiden olosuhteita tuntevia jäseniä. Työttömyysturvaa koskevia asioita käsiteltäessä jaoston lainopillinen kokoonpano vastaisi muutoin nykyistä, mutta lakimiesjäsenten määrää vähennettäisiin yhdellä.

Työttömyyspäivärahan (eli ansiopäivärahan ja peruspäivärahan), työmarkkinatuen ja liikkuvuusavustuksen saamisen edellytyksistä, etuuksien maksamisesta sekä eräistä muista mainittuihin etuuksiin liittyvistä seikoista säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002).

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää selvänä, että työttömyysturvalain perusteella tehtyjä päätöksiä koskevat valitukset olisivat sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 3, 9 ja 9 a §:issä tarkoitettuja työttömyysturva-asioita. Lisäksi tällaisia työttömyysturva-asioita olisivat ministeriön käsityksen mukaan ne julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 6 luvussa säädetyt työnhakijan omaehtoista työttömyysetuudella tuettua opiskelua koskevat edellytykset, joista voi valittaa työttömyysturvalaissa säädetyllä tavalla, sekä työttömyyskassalaissa (603/1984) ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa

(555/1998) tarkoitetut päätökset, joista voi nykyisin valittaa työttömyysturvan muutoksenhakulautakuntaan.

Työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan esityksessä ei ole ollut tarkoitus muuttaa lautakunnan jaostokokoonpanoa nykyisestä, pl. yhden lakimiesjäsenen vähentäminen, silloin kun kyse on nykyisin työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnassa käsiteltävistä asioista. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta käsittelee nykyisin myös muita kuin työttömyysturvaa koskevia asioita.

Hallituksen esityksessä esitettyjen sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 3, 9 ja 9 a §:ien sanamuodon mukainen tulkinta johtaisi työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan siihen, että palkkaturva- ja vuorotteluvapaa-asiat käsiteltäisiin lautakunnan jaostoissa, joihin kuuluu kaksi muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Jaoston kokoonpano poikkeaisi siten palkkaturva- ja vuorotteluvapaa-asioissa perusteetta työttömyysturvaa koskevissa asioissa käytetystä kokoonpanosta.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että palkkaturva- ja vuorotteluvapaa-asioiden ratkaisemisessa tarvitaan samankaltaista osaamista kuin työttömyysturvaa koskevien asioiden ratkaisemisessa. Tästä syystä palkkaturva- ja vuorotteluvapaa-asiat tulisi ministeriön näkemyksen mukaan ratkaista nykyistä vastaavasti lautakunnan jaostokokoonpanossa, johon kuuluu kaksi työelämää ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä, ja tämän ratkaisukokoonpanon tulisi ilmetä laista.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää omaan hallinnonalaansa liittyvien asioiden käsittelemisen osalta, että sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 3, 9 ja 9 a §:ää täydennettäisiin palkkaturva- ja vuorotteluvapaa-asioita koskevilla maininnoilla.

Muutosehdotukset:

3 §:n 3 ja 4 momentti (hallituksen esityksestä poikkeava osa merkitty):

> Muutoksenhakulautakunnan muihin kuin työttömyysturvaa, ***vuorotteluvapaata tai palkkaturvaa*** käsitteleviin jaostoihin nimitetään kaksitoista sellaista jäsentä, joilla on muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta. Heistä kolme nimitetään työnantajayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja neljä työntekijöiden ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta, yksi jäsen edustavimpien yrittäjäjärjestöjen ja maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksesta ja neljä jäsentä edustavimpien etuudensaajia edustavien järjestöjen ehdotuksesta.
>
> Muutoksenhakulautakunnan työttömyysturvaa, ***vuorotteluvapaata tai palkkaturvaa*** käsitteleviin jaostoihin nimitetään kuusi sellaista jäsentä, joiden tulee olla työelämää ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia. Heistä puolet on nimitettävä työnantajayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja puolet työntekijöiden ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta.

9 § (hallituksen esityksestä poikkeava osa merkitty):

Viisijäseniseen lääketieteelliseen ratkaisukokoonpanoon kuuluu jaoston puheenjohtaja ja muina jäseninä lakimiesjäsen, lääkärijäsen ja kaksi muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Käsiteltäessä työttömyysturvaa, ***vuorotteluvapaata tai palkkaturvaa*** koskevaa asiaa kuuluu jaoston ratkaisukokoonpanoon kuitenkin jaoston puheenjohtaja ja muina jäseninä lakimiesjäsen, lääkärijäsen ja kaksi työelämää ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä.

Asia käsitellään viisijäsenisessä lääketieteellisessä ratkaisukokoonpanossa, jos kysymys on:

---

7) työttömyysturvaa, ***vuorotteluvapaata tai palkkaturvaa*** koskevasta asiasta, jonka ratkaisu olennaisesti perustuu lääketieteelliseen arvioon.

9 a § (hallituksen esityksestä poikkeava osa merkitty):

Viisijäseniseen lainopilliseen ratkaisukokoonpanoon kuuluu jaoston puheenjohtaja ja muina jäseninä kaksi lakimiesjäsentä sekä kaksi muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Käsiteltäessä työttömyysturvaa, ***vuorotteluvapaata tai palkkaturvaa*** koskevaa asiaa kuuluu jaoston kokoonpanoon kuitenkin jaoston puheenjohtaja ja muina jäseninä kaksi lakimiesjäsentä sekä kaksi työelämää ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä.

Asia käsitellään viisijäsenisessä lainopillisessa ratkaisukokoonpanossa, jos kysymys on:
1) työttömyysturvaa, ***vuorotteluvapaata tai palkkaturvaa*** koskevasta asiasta, jonka ratkaisu ei olennaisesti perustu lääketieteelliseen arvioon;
2) asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) mukaisesta asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin kuulumisesta.

Kimmo Ruth
työmarkkinaneuvos, osastopäällikön poissa ollessa

Timo Meling
vanhempi hallitussihteeri